

Den 23. juni 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Arresthuset i Kalundborg den 26. august 2010

ENDELIG

J.nr. 2010-2534-6282/TAN

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	Beskæftigelse mv.....	3
2.1.	Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Kalundborg.....	5
2.2.	Arbejdsfællesskab i cellerne	6
2.3.	Undervisning	7
2.4.	Behandling	9
2.5.	Fritid.....	10
3.	Andre forhold.....	11
3.1.	Bygningsmæssige forhold.....	11
3.1.1.	Baderum	11
3.1.2.	Ændringer siden sidst.....	12
3.1.3.	Den generelle vedligeholdelsesstand	13
3.2.	Telefonering	13
3.2.1.	Reglerne om telefonering	13
3.2.2.	Telefonordningen i Arresthuset i Kalundborg.....	15
3.3.	Tv-apparater.....	16
3.4.	Kølebokse	16
3.5.	Avishold	17
3.6.	Talsmandsordning.....	18
3.7.	Husorden	19
4.	Samtaler med indsatte	20
5.	Rapportgennemgang	20
5.1.	Lidt om sagerne.....	21
5.2.	Retsgrundlaget	22
5.3.	Betingelser	23
5.4.	Sagsbehandlingsregler.....	23
5.5.	Begrundelse og notatpligt.....	25
5.6.	Politianmeldelse	30
5.7.	Kompetence	30
	Opfølgning	31
	Underretning	32

1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (§ 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 21. november 2000 inspektion af Arresthuset i Kalundborg. Den 22. juni 2001 afgav jeg (endelig) rapport om denne inspektion. Inspektionen blev fulgt op i opfølgingsrapporterne af 10. december 2001 og 6. februar 2002.

Den 26. august 2010 foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Kalundborg. Samme dag inspicerede jeg Arresthuset i Holbæk. Dagen efter inspicerede jeg arresthusene i Roskilde og Frederikssund.

Inspektionen denne gang af Arresthuset i Kalundborg (og de andre samme dag og dagen efter) strakte sig kun over ca. 3 timer. Inspektionen bestod af samtaler med ledelsen og talsmanden. Herudover var der en indsats der havde ønsket en samtale om egne forhold. Jeg foretog desuden en besigtigelse af udvalgte lokaliteter.

Ved inspektionen af Arresthuset i Kalundborg (og de øvrige arresthuse) havde jeg primært fokus på beskæftigelsessituationen.

Selvom det på forhånd var bestemt at inspektionen kun ville omfatte de bygningsmæssige forhold hvis samtalerne gav anledning til det, bad jeg i forbindelse med varslingen af inspektionen arresthuset om at sende mig et kort eller en skitse over bygningerne med angivelse af hvad de anvendes til. Desuden bad jeg arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer i de bygningsmæssige og andre forhold siden inspektionen i 2000 og/eller eventuelle igangværende projekter eller planer herom.

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandarder, herunder inventarets stand, var. Jeg bad også om at få tilsendt eventuelt nyt informationsmateriale siden min inspektion i 2000.

Med brev af 17. august 2010 modtog jeg fra Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm det ønskede materiale, herunder arresthusets husorden af 16. august 2010.

Under inspektionen afleverede jeg en skriftlig anmodning om udlevering af de seneste 10 sager forud for varslingen den 14. juli 2010 hvori arresthuset havde truffet afgørelse om disciplinærstraf, dog ikke sager fra før 14. juli 2009. Min anmodning gjaldt både sager efter § 6 og § 7 i disciplinærstrafbekendtgørelsen. Under inspektionen modtog jeg disse sager, som gennemgås under pkt. 5 nedenfor.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Kalundborg, Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i e-mail af 9. juni 2011 kommet med en enkelt bemærkning fra arresthuset om at der i arresthuset er "frit fællesskab". Bemærkningen er indarbejdet i rapporten under pkt. 2.5.

2. Beskæftigelse mv.

De indsatte i arresthusene har ikke beskæftigelsespligt, men de skal tilbydes beskæftigelse. Det gælder både afsonere og varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, og § 2, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001 om beskæftigelse mv. af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner).

De indsatte kan beskæftiges med enten arbejde, undervisning eller anden godkendt aktivitet, herunder forbehandling og programvirksomhed.

Ifølge resultatkontrakten for 2010 mellem Arresthuset i Kalundborg og Direktoratet for Kriminalforsorgen skal arresthuset (ligesom de øvrige arresthuse) ved arbejde, undervisning og behandling sikre en beskæftigelsesgrad på minimum 60 pct. af budgetbelægningen. Jeg er bekendt med at dette krav er ændret til 45 pct. i resultatkontrakter for 2011.

Jeg er (bl.a.) fra inspektionen af andre arresthuse bekendt med at der generelt er store problemer med at skaffe arbejde til de indsatte i arresthusene.

Om beskæftigelse af indsatte i arresthusene har justitsministeren anført følgende i et svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 fra Folketingets Retsudvalg:

"I arresthusene er der som udgangspunkt mulighed for beskæftigelse gennem arbejde, undervisning eller behandling. Hertil kommer andre godkendte aktiviteter som eksempelvis motion, kreative fag og undervisningsprojekter med erhvervs-

rettet sigte. Udbuddet af beskæftigelsesmuligheder er tilrettelagt, således at de indsatte ønsker i videst muligt omfang tilgodeses.

Beskæftigelsen anses for særdeles vigtig i arresthusene, dels på grund af hensynet til udviklingen af de indsatte kompetencer, dels på grund af nødvendigheden af at oprette en meningsfyldt hverdag for de varetægtsfængslede. Det er dog ikke altid muligt at efterkomme ønsker fra de indsatte om beskæftigelse. Bl.a. har kriminalforsorgen i 2009 og 2010 på grund af eftervirkningerne af finanskrisen oplevet en markant nedgang i ordretilgangen til produktionsvirksomheden. Dette har afstedkommet en kraftig reduktion af beskæftigelsen ved produktionsvirksomhed i arresthusene generelt.

For enkelte arresthuse har det derfor i perioder ikke været muligt at tilbyde beskæftigelse inden for produktionsvirksomheden. I de tilfælde, hvor man ikke har kunnet tilbyde anden form for beskæftigelse til en varetægtsfængslet, er denne blevet kompenseret økonomisk herfor i henhold til gældende regler. Med henblik på at fastholde beskæftigelsestilbuddet i videst muligt omfang har Kriminalforsorgen i denne situation, som mange andre virksomheder, forsøgt at strække arbejdsopgaverne ved arbejdsdeling og etableringen af alternative beskæftigelsestilbud, hvor de enkelte arresthuse eksempelvis har arrangeret forskellige projekter med kreativt indhold så som maling, brugskunstproduktion mv. Beskæftigelsen ved undervisning, behandling og andre godkendte aktiviteter samt rengøring og bygningsvedligeholdelse har ikke været påvirket af finanskrisen, og disse tilbud har derfor ligget på et stabilt niveau i denne periode.”

Jeg kan også henvise til et svar fra den tidligere justitsminister af 28. september 2009 på et spørgsmål nr. 1197 fra Folketingets Retsudvalg om beskæftigelsessituationen i kriminalforsorgen.

Jeg er også bekendt med at kriminalforsorgens arresthuse sammen har etableret en hjemmeside (www.arresthuset.dk) der skal hjælpe med at synliggøre de mange muligheder som arresthusene tilbyder.

Det er i svarene til Retsudvalget også nævnt at kriminalforsorgen benytter en række initiativer for at tilpasse beskæftigelsen til de foreliggende arbejdsopgaver, f.eks. arbejdsdeling, øget fokus på rengøring og bygningsvedligeholdelse, lidt flere indsatte til undervisning og diverse projektarbejder, som f.eks. udsmykning og idræt.

På grund af problemerne med at skaffe arbejde til de indsatte rettede jeg i brev af 20. november 2009 henvendelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg modtog herefter et svar af 26. april 2010 fra direktoratet der var vedlagt udtalelser som direktoratet havde indhentet fra de 3 arrestinspektører. Jeg har den 1. marts 2011 sendt et brev til direktoratet i sagen. Jeg har i rapporten om min inspektion af Arresthuset i Køge den 27. april 2010 gengivet noget af indholdet af dette brev.

2.1. Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Kalundborg

Arresthuset har plads til 15 indsatte. På tidspunktet for inspektionen var der på grund af nye ordrer beskæftigelse nok til de indsatte der ønskede at arbejde. Det blev oplyst at det imidlertid tidligere havde været lidt trægt at skaffe arbejde til arresthuset.

Arbejdet bestod primært af celloarbejde. Herudover var en indsat beskæftiget med malerarbejde, og en anden indsat var beskæftiget med havearbejde og diverse vedligeholdelse.

Arresthuset har et værksted hvor der normalt kan være beskæftiget 2-3 indsatte. På tidspunktet for inspektionen blev værkstedet på grund af manglende lagerplads anvendt som lagerrum.

Den ene af de 2 regionsværkmestre for Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholms område deltog i denne (og i de øvrige 3 inspektioner). Regionsværkmesteren oplyste under inspektionen af Arresthuset i Holbæk at beskæftigelsen i regionens arresthuse er meget varierende.

Under inspektionen af Arresthuset i Holbæk blev spørgsmålet om kalkulationssystemets betydning for produktionen og ordretilgangen også drøftet. Regionsværkmesteren oplyste i den forbindelse at kalkulationssystemet ikke opfattes som en stopklods, men at det derimod fungerer som et forhandlingssystem.

Arresthuset i Kalundborg har på hjemmesiden www.arresthuset.dk – modsat andre arresthuse – ikke oplyst om de arbejdsopgaver som arresthuset kan varetage.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvordan beskæftigelsessituationen har udviklet sig siden inspektionen den 26. august 2010.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om arresthuset – med henblik på også fremover at sikre en tilgang af nye ordrer – har overvejet på hjemmesiden www.arresthuset.dk at oplyse om de arbejdsopgaver som arresthuset kan varetage.

Jeg tilkendegav under inspektionen at det var problematisk at værkstedet blev anvendt som lagerrum og ikke som arbejdsplads for 2-3 indsatte, jf. også nedenfor om det manglende fællesskab i arbejdstiden. Jeg beder arresthuset om at oplyse om værkstedet fortsat anvendes som lagerrum.

Af resultatkontrakten mellem arresthuset og direktoratet fremgår det bl.a. at bevillingen til produktionsvirksomheden er givet under forudsætning af at arresthuset løbende følger produktionsvirksomhedens økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling.

Arresthuset skal desuden i samarbejde med regionsværkmesteren udarbejde prognoser for produktionsvirksomheden 2 gange om året.

Jeg beder om at modtage den senest udarbejdede prognose for produktionsvirksomheden i arresthuset.

2.2. Arbejdsfællesskab i cellerne

Da beskæftigelsen i arresthuset primært består af cellearbejde, rejste jeg over for ledelsen spørgsmålet om tilladelse til arbejdsfællesskab i cellerne som kompensation for det manglende fællesskab i arbejdstiden.

Ledelsen oplyste at de indsatte ikke over for ledelsen havde ytret ønske om at få mulighed for arbejdsfællesskab i cellerne. Under min samtale med talsmanden oplyste talsmanden at der efter hans opfattelse var stemning for arbejdsfællesskab på cellerne blandt de indsatte.

Det fremgår af direktoratets brev af 26. april 2010 – i den sag som jeg af egen drift har rejst over for direktoratet – at Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn har udtalt at de indsatte vil kunne arbejde sammen i cellerne hvis det er praktisk muligt, og ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn ikke taler imod et sådant fællesskab. Direktoratet har tilkendegivet at de indsatte bør orienteres om muligheden for arbejdsfællesskab i cellerne, enten i arresthusets fællesskabsregler eller husorden.

Jeg går ud fra at arresthuset – i det omfang det er praktisk muligt og foreneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige forhold – vil give de indsatte mulighed for arbejdsfællesskab i cellerne. Jeg henviser i den forbindelse også til pkt. 20 i vejledning nr. 12 af 29. februar 2008 om indsattes adgang til fællesskab mv. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen). Det fremgår heraf at det – hvis det ikke er muligt at beskæftige alle indsatte i fælles arbejdsrum – bør overvejes om der er mulighed for at indsatte kan arbejde 2 sammen i en celle hvis der er indsatte der ønsker det. Arresthuset skal i disse overvejelser være opmærksom på pladsmæssige forhold, hygiejniske forhold og hensyn til brandsikkerheden. Arresthuset skal endvidere være opmærksom på risikoen for at den ene indsatte presses til at arbejde for den anden.

På baggrund af direktoratets tilkendegivelse går jeg desuden ud fra at arresthuset vil orientere de indsatte om muligheden for arbejdsfællesskab i cellerne.

2.3. Undervisning

De indsatte kan som nævnt også beskæftiges ved undervisning og forbehandling mv.

Det fremgår af arresthusets husorden at der kommer en lærer i arresthuset hver mandag, og at der skal rettes henvendelse til personalet såfremt der ønskes kontakt til læreren.

Ledelsen oplyste under inspektionen at undervisningen i arresthuset fungerer godt, og at op til 5-6 indsatte deltager i undervisningen ad gangen.

Ved min sidste inspektion af arresthuset blev det oplyst at arresthuset var tildelt 135 undervisningstimer om året der (modsat tidligere) alle blev udnyttet.

Af justitsministerens svar af 8. november 2010 på et spørgsmål nr. 182 fra Folketingets Retsudvalg fremgår det at Arresthuset i Kalundborg nu er tildelt 144 undervisningstimer om året.

Direktoratet har sammen med arrestinspektørerne foretaget en undersøgelse af undervisningen i arresthusene i hele landet, jf. Bladet Kriminalforsorgen nr. 4/2010, der har undervisning som tema, og kriminalforsorgens årsrapport for 2009.

Undersøgelsen har kortlagt hvordan undervisningen foregår, hvordan de fysiske forhold er, og hvordan underviserne bliver brugt. Resultatet af undersøgelsen skal an-

vendes til at genoverveje undervisningen i arresthusene og give kriminalforsorgen et bedre bud på om det er muligt at lave en samlet koordineret indsats i forhold til at løfte undervisningen i arresthusene. Direktoratets nye undervisningsenhed skal sikre at der sker en udvikling på området.

Det er desuden nævnt at der ikke er udsigt til at antallet af undervisere kan forøges i perioden for denne flerårsaftale, og at hovedopgaven derfor er at se hvordan det kan gøres bedre inden for de eksisterende rammer.

Undersøgelsen er også blevet brugt til at vurdere om og hvordan det sikrede pc-netværk kan installeres i arresthusene. Dette netværk – som nu er etableret i arresthusene – skal gøre det muligt at give de indsatte fjernundervisning via en computer, og de indsatte vil hermed få et mere tidssvarende undervisningstilbud.

Jeg har i sagen om min inspektion den 23. oktober 2009 af Arresthuset i Tønder bedt direktoratet om at orientere mig om resultatet af den nævnte undersøgelse af undervisningen i arresthusene og hvad det giver direktoratet anledning til.

Direktoratet har i den anledning i en udtalelse af 7. marts 2011 anført følgende:

”Direktoratet kan oplyse, at undersøgelsen, der blev afsluttet i august 2010, havde til hensigt at danne et overblik over undervisningstilbuddene i landets arresthuse. Undersøgelsen bestod i, at alle arresthuse blev aflagt et besøg med henblik på at besigtige undervisningsfaciliteterne og samtlige arrestforvarere blev interviewet om undervisningen i deres respektive arresthuse.

For langt størstedelen svinger antallet af normerede undervisningstimer mellem 4 og 9 timer pr. uge, mens enkelte arresthuse angiver flere timer. Antallet af timer, der sidst blev fastsat i 2001, er baseret på en beregning af belæg. Arresthusene har som hovedregel selv læreren ansat eller har indgået aftale med et fængsel om brug af dettes lærere. Enkelte lærere er endvidere ansat direkte af direktoratet. Der kan forekomme kombinationer af de nævnte tilknytningsforhold.

Nogle arresthuse oplyser at have problemer med, at planlagte undervisningstimer aflyses i tilfælde af sygdom, ferie mv. Dette skyldes, at undervisningen disse steder er meget personafhængig og dermed sårbar. Typisk vil der være tilbud om undervisning i dansk og matematik på grundskoleniveau. Hertil kommer en række sprogfag, samfundsfag mv., som varierer alt efter lærernes kompetencer. En del arresthuse kan endvidere tilbyde ordblindeundervisning. Der synes generelt at

være et ønske om mere temaundervisning, som både kan være alment dannende (livsstilskurser, rygestop, kreative fag mv.) og formelt kompetencegivende undervisning (hygiejnekurser, førstehjælp mv.).

Direktoratet har på baggrund af undersøgelsen fundet behov for at udvikle fælles retningslinjer og minimumsstandarder for undervisningen i arresthusene, hvilket ud over at forbedre undervisningen i det enkelte arresthus også kan medvirke til at muliggøre et mere sammenhængende forløb ved overflytning. Der er dog mange hensyn at tage (ressourcemæssige, praktiske, administrative mv.), ligesom en ensretning af praksis risikerer at gå ud over individuelle ordninger, som i dag fungerer udmærket efter det enkelte arresthus opfattelse. Direktoratet har i første omgang inviteret arrestinspektørerne til en møderække henover foråret 2011, hvor situationen kan drøftes og relevante muligheder og barrierer for at skabe en helhedsorienteret indsats og ensartede tilbud identificeres.”

Direktoratet har i udtalelsen også oplyst at det sikrede pc-netværk (som nævnt) er taget i brug, og at der er afholdt kurser for lærere i brugen af dette netværk, herunder de lærere der er tilknyttet et arresthus. De indsatte, herunder varetægtsarrestanter, kan således benytte pc-netværket som en del af deres undervisningsaktivitet.

Jeg går ud fra at arresthuset eller læreren opfordrer indsatte der kan have behov for almindelig skoleundervisning, men ikke selv henvender sig, til at deltage i sådan undervisning.

Selvom jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med den nævnte generelle undersøgelse af undervisningen i arresthusene har udtalt sig om behovet for undervisning i arresthuset, beder jeg arresthuset om at oplyse om behovet for undervisning er dækket med de timer som arresthuset er tildelt. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg om at få oplyst hvad der fremadrettet er behov for af undervisning.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse nærmere om hvad undervisningen omfatter.

2.4. Behandling

Ledelsen oplyste under inspektionen at projekt "Grib Chancen" kommer i arresthuset hver mandag. Det fremgår af projekt "Grib Chancens" hjemmeside at projektet er et samarbejde mellem behandlingsenheden Solholt & Jørgensen og arresthusene i Ringsted, Køge, Roskilde, Holbæk og Kalundborg.

Der er ikke oplysning om muligheden for at deltage i behandling i arresthusets husorden.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvor mange indsatte der normalt deltager i behandlingen.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse hvordan de indsatte orienteres om muligheden for at deltage i motivationsbehandling.

2.5. Fritid

For indsatte med adgang til fællesskab er der mulighed for "frit fællesskab" i tidsrummene mandag – torsdag fra kl. 15.00 til 21.00, fredag fra kl. 15.00 til 21.30, lørdag fra kl. 8.00 til 21.30 og søndag fra kl. 8.00 til 21.00.

Foruden "frit fællesskab" er der mulighed for at benytte arresthusets kondirum. Det fremgår af arresthusets husorden at kondirummet kan benyttes på hverdage fra kl. 15.00 og på lørdage og søndage hele dagen. Der må være 2 indsatte i kondirummet ad gangen.

Ledelsen oplyste under inspektionen at de indsatte har mulighed for at komme på gårdtur både formiddag og eftermiddag, og at gårdturene ofte varer længere end en time. Under gårdturen har de indsatte mulighed for at spille bordtennis, basketball, bordfodbold og softball.

Det fremgår af arresthusets husorden at efter madudleveringen kl. 17.00 er de indsatte altid låst inde på egen celle frem til kl. 18.00.

Under inspektionen oplyste ledelsen imidlertid at de indsatte har mulighed for at få lov til at spise sammen.

Jeg beder arresthuset om nærmere at oplyse i hvilket omfang de indsatte har mulighed for at spise sammen.

3. Andre forhold

3.1. Bygningsmæssige forhold

Rapporten om inspektionen af arresthuset i 2000 indeholder en beskrivelse af de bygningsmæssige forhold.

I forbindelse med varslingen af denne inspektion meddelte jeg at jeg kun ville besigtige lokaliteter i arresthuset hvis samtalerne gav anledning til det. Min samtale med talsmanden gav mig anledning til bl.a. at besigtige arresthusets baderum, jf. nedenfor. Herudover besigtigede jeg andre udvalgte lokaliteter, men de er kun omtalt i rapporten i det omfang jeg har fundet anledning til det. For så vidt angår de øvrige bygningsmæssige forhold henviser jeg til rapporten fra 2001 og opfølgningerne herpå og til det der er oplyst om ændringer i punkt 3.1.2.

3.1.1. Baderum

Arresthusets ledelse tilkendegav både før og under inspektionen at badeforholdene for de indsatte er meget kritisable, men at det ikke er muligt at etablere et ekstra baderum i arresthuset.

Under min samtale med talsmanden fremsatte han ønske om at der om arresthusets eneste bad etableres en "fast afskærmning". Talsmanden fremsatte også ønske om udvidelse af badetiderne så det bl.a. bliver muligt for de indsatte som har været i kondirummet, efterfølgende at komme i bad.

Under inspektionen besigtigede jeg arresthusets baderum som fremstod noget nedslidt, jf. nærmere nedenfor under pkt. 3.1.3. Rummet var bl.a. indrettet med en bruser med et løsthængende nylonbadeforhæng rundt om og med en stålhåndvask. Arresthusets vaskemaskine og tørretumbler var desuden placeret i rummet.

Jeg bad efter aftale med talsmanden ledelsen om at overveje om det er muligt at etablere en "fast afskærmning" rundt om bruseren.

Jeg beder arresthuset om at oplyse resultatet af overvejelserne om etableringen af en "fast afskærmning" rundt om bruseren.

Af et opslag fremgår det at det er muligt at bade hver dag mellem kl. 14.00 og 20.00, og at indsatte som enten er isoleret, skal have besøg eller som skal fremstilles i retten, kan bade tidligere.

Under den efterfølgende samtale med ledelsen viderebragte jeg efter aftale med talsmanden ønsket om en udvidelse af badetiderne. Ledelsen oplyste i den forbindelse at det allerede inden for de nuværende badetider er muligt for de indsatte at komme i bad efter ophold i kondirummet.

På baggrund af ledelsens oplysninger foretager jeg mig ikke mere vedrørende arresthusets badetider.

3.1.2. Ændringer siden sidst

I forbindelse med varslingen af inspektionen den 26. august 2010 bad jeg som nævnt i indledningen også arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer i de bygningsmæssige forhold siden inspektionen i 2000 og/eller eventuelle igangværende projekter eller planer herom.

Arresthuset har oplyst at der er blevet opsat en gitterdør ved indgangen til selve arresthuset, og at der også er blevet opsat gitterdøre ved indgangen fra arresthusets have og mellem isolationsgården og lagerrummet.

Glasset i arresthusets vinduer er blevet udskiftet til termoglas, og arresthuset fik i 2006 nyt varmeanlæg og nye radiatorer.

Alle celler, gangarealer og besøgsrummet blev malet i løbet af sommeren 2009. Enkelte områder er blevet malet på ny i 2010.

Gårdtursarealet er siden sidste inspektion blevet sikret med et fintmasket net af kraftig kvalitet, og arealet blev malet i 2010. Isolationsgården er ikke længere i brug.

Herudover er der i 2010 blevet lagt nyt gulv i arresthusets kondirum, som dog allerede er nedslidt.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der er planer om at lægge et nyt gulv i kondirummet.

3.1.3. Den generelle vedligeholdelsesstand

Som allerede nævnt bad jeg i forbindelse med varslingen af inspektionen også arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandard, herunder inventarets stand, var.

Arresthuset har i den forbindelse oplyst – som også allerede nævnt – at baderummets vedligeholdelsesstand ikke er god.

Herudover har arresthuset oplyst at cellerne males når der er ledig kapacitet, og at celleinventaret udskiftes løbende.

Jeg har noteret mig at arresthuset løbende vedligeholder cellerne.

Blandt det materiale som jeg modtog fra arresthuset forud for inspektionen, var kopi af en rapport der er udarbejdet i forbindelse med et bygningssyn den 19. marts 2009. Rapporten indeholder en oversigt over større vedligeholdelsesarbejder/opretninger som anbefales udført. Ud for hvert enkelt arbejde er der angivet en prioritet (et eller flere tal) som viser om hvor mange år arbejdet anbefales udført.

Det fremgår bl.a. af rapporten at det anbefales om to år fra bygningssynets afholdelse at malebehandle facade over sikkerhedsnet og istandsætte baderummet samt toilettrummen i stueetagen og på 1. sal.

Jeg bemærker at arresthuset har oplyst at der ikke er konkrete planer om bygningsmæssige ændringer. Arresthuset har desuden oplyst at det længe har været et ønske at få renoveret baderummet, men at dette af økonomiske grunde ikke har været muligt.

Selvom jeg er bekendt med at direktoratet som følge af en udmelding om generelle besparelser i staten den 15. juni 2010 udmeldte ansættelses- og udgiftsstop, beder jeg alligevel om at få oplyst om arresthuset har lagt en nærmere plan for udførelsen af vedligeholdelsesarbejderne hvis der skulle blive økonomisk mulighed herfor.

3.2. Telefonering

3.2.1. Reglerne om telefonering

Efter straffuldbyrdslovens § 57, stk. 1, har afsonere ret til at føre (private) telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan

dog nægtes hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 57, stk. 2.

Varetægtsarrestanter kan efter varetægtsbekendtgørelsens § 75 få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, og i det omfang det er praktisk muligt. Politiet kan dog af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig at en varetægtsarrestant fører telefonsamtaler, jf. § 75, stk. 2. Institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, kan desuden nægte en varetægtsarrestant at føre telefonsamtaler hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. § 75, stk. 3.

Spørgsmålet om varetægtsarrestanternes adgang til at telefonere er for tiden genstand for overvejelser i Direktoratet for Kriminalforsorgen. I en udtalelse af 27. april 2010 i sagen om min inspektion den 7. oktober 2008 af Arresthuset i Svendborg meddelte direktoratet at varetægtsarrestanter (også) bør have adgang til at telefonere når det er praktisk muligt. I en udtalelse af 27. oktober 2010 i samme sag har direktoratet oplyst at det efterfølgende gav anledning til mere generelle drøftelser af regler og praksis mellem direktoratet og Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn. Direktoratet havde på denne baggrund indkaldt de 3 arrestinspektører og Københavns Fængsler til et møde i december 2010 hvor behovet for en eventuel præcisering mv. af reglerne i varetægtsbekendtgørelsen om varetægtsarrestanternes adgang til at telefonere ville blive drøftet nærmere. Direktoratet forventede at de generelle overvejelser ville være afsluttet i løbet af 1. kvartal 2011 hvorefter direktoratet ville orientere mig om udfaldet af overvejelserne.

De indsatte samtaler påhøres eller aflyttes, medmindre det ikke anses for nødvendigt af de grunde der er nævnt i henholdsvis straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 3, jf. henholdsvis straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 4 og varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 4.

Forbeholdet "i det omfang det er praktisk muligt" indebærer ifølge forarbejderne til straffuldbyrdelseslovens § 57 en adgang til at fastsætte begrænsninger med hensyn til hyppighed og længde af telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer der medgår til at påhøre og aflytte telefonsamtaler.

Efter § 4, stk. 2, i telefonbekendtgørelsen (nu bekendtgørelse nr. 1020 af 28. oktober 2009) og § 79 i varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007) kan institutionens leder under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsatte ret til at føre telefonsamtaler,

herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne. Regler om den "praktiske gennemførelse" kan f.eks. indeholde begrænsninger med hensyn til hvilke tidsrum på døgnet de indsatte kan telefonere, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse om telefonbekendtgørelsen, nu skrivelse nr. 89 af 30. oktober 2009, og pkt. 196 i varetægtsvejledningen (vejledning nr. 9857 af 5. november 2010).

I en udtalelse af 10. juni 2004 i sagen om min inspektion i 2003 af Arresthuset i Hobro anførte direktoratet følgende:

"...

Husordenens regler om afsoneres adgang til at telefonere bør, efter direktoratets opfattelse, indeholde en gengivelse af hovedindholdet af straffuldbyrdelseslovens § 57, samt retningslinjer om den praktiske gennemførelse, dvs. primært fremgangsmåde, tidsrum mv. men evt. også, hvad man normalt kan forvente med hensyn til antal og varighed. Det bør fremgå af husordenen, at disse retningslinjer kan fraviges, hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder. For så vidt angår varetægtsarrestanter bør hovedindholdet af varetægtsbekendtgørelsens § 75 gengives i husordenen. Endvidere bør det fremgå, at anmodninger om at føre telefonsamtale med forsvareren i almindelighed imødekommes, og at disse aldrig påhøres eller aflyttes, jf. § 76, stk. 1 og 2 i bekendtgørelsen.

..."

I sagen om min inspektion i 2001 af Arresthuset i Åbenrå tilkendegav direktoratet at det af husordenen også bør fremgå at afsonere har mulighed for at føre telefonsamtaler med forsvareren i en verserende straffesag eller med andre som den indsatte kan brevveksle ukontrolleret med efter straffuldbyrdelseslovens § 56 (jf. også telefonbekendtgørelsens § 3).

3.2.2. Telefonordningen i Arresthuset i Kalundborg

I arresthusets husorden er om telefonering anført følgende:

"Indsatte der ikke er isolerede og ikke har brev- og besøgskontrol kan for egen regning, låne arrestens mønttelefon til **nødvendige korte samtaler** mellem kl. 18.00 og 20.00. Det fremgår af Straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 3, at telefon-

samtaler kan påhøres eller aflyttes af personalet i institutionen uden retskendelse.”

Jeg forstår at praksis i Arresthuset i Kalundborg ifølge husordenen er ens for afsonere og varetægtsarrestanter uden besøgs- og brevkontrol mv.

Jeg bemærker – som oplyst ovenfor – at adgangen for varetægtsarrestanter til at telefonere for tiden er genstand for overvejelser i direktoratet, jf. direktoratets seneste udtalelse i sagen om min inspektion af Arresthuset i Svendborg.

Jeg går ud fra at arresthuset vil udbygge husordenen i overensstemmelse med de tilkendegivelser om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere som direktoratets generelle overvejelser eventuelt måtte give anledning til.

Jeg går desuden ud fra at arresthuset også vil udbygge husordenen i overensstemmelse med direktoratets tidligere tilkendegivelser om afsoneres og varetægtsarrestanters adgang til at telefonere. Jeg henviser i den forbindelse til de udtalelser som direktoratet er kommet med i sagerne om mine inspektioner af Arresthuset i Åbenrå i 2001 og af Arresthuset i Hobro i 2003, jf. ovenfor under pkt.3.2.1.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad der menes med ”nødvendige korte samtaler” og uddybe hvordan ordningen praktiseres i arresthuset.

3.3. Tv-apparater

Under min samtale med talsmanden fremsatte han ønske om at de gamle tv-apparater i cellerne udskiftes til nye fladskærms-tv.

Ledelsen oplyste at det på grund af arresthusets økonomi i øjeblikket ikke var muligt at udskifte de gamle tv-apparater i cellerne. Arresthuset havde derfor ansøgt direktoratet om penge hertil, men havde endnu ikke fået svar.

Jeg beder direktoratet om at oplyse om status på behandlingen af arresthusets ansøgning om penge til udskiftning af tv-apparaterne i cellerne.

3.4. Kølebokse

Under min samtale med talsmanden fremsatte han desuden ønske om en køleboks i cellen om sommeren, hvor der kan blive meget varmt.

Jeg viderebragte efter aftale med talsmanden dette ønske til ledelsen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet muligheden for en køleboks i cellen, og jeg beder i bekræftende fald om underretning om resultatet af arresthusets overvejelser.

3.5. Avishold

Det fremgår af arresthusets husorden at arresthuset holder Kalundborg Folkeblad som de indsatte kan låne. Under inspektionen oplyste ledelsen at de indsatte også kan få printet aviser ud fra internettet.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Randers den 21. august 2002 fik jeg oplyst at Arresthuset i Randers holdt Jyllands-Posten og Randers Amtsavis som de indsatte kunne låne på forespørgsel.

Jeg bemærkede allerede under inspektionen af Arresthuset i Randers at to aviser i ét eksemplar – hvoraf kun den ene er landsdækkende – ikke er meget til 33 indsatte, og jeg bad i min endelige rapport om inspektionen af Arresthuset i Randers om at få oplyst hvad min bemærkning havde givet anledning til, herunder om de indsatte nu reelt fik stillet avis til rådighed.

Jeg henviste i rapporten til at direktoratet i en udtalelse af 16. september 2002 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød havde udtalt at direktoratet fandt at vare-tægtsarrestanter også bør have adgang til gratis avis, og at direktoratet i forbindelse med min seneste inspektion af Arresthuset i Vordingborg havde udtalt at de aviser der skal stilles gratis til rådighed, skal være landsdækkende, nyhedsformidlende aviser.

Det fremgår af min opfølgingsrapport (nr. 1) at arresthuset havde vurderet at det var ressourcspild at indkøbe flere eksemplarer af landsdækkende aviser da de nuværende aviser ikke blev læst. Det fremgår endvidere at arrestforvareren telefonisk over for direktoratet havde oplyst at også dansksprogede indsatte kunne få printet en dansk avis ud fra internettet hvis der blev fremsat ønske herom, og at det var arrestforvarerens opfattelse at de indsatte var tilfredse med denne ordning. Direktoratet henholdt sig hertil. Under hensyntagen til oplysningen om at de nuværende aviser ikke blev læst, foretog jeg mig ikke mere.

Ifølge straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 1, skal de indsatte have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning og gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv. Som anført i pkt. 198 i varetægtsvejledningen (vejledning nr. 9857 af 5. november 2009) bør der være gratis adgang til en nyhedsformidlende avis. Det er ikke tilstrækkeligt med en avis der alene bringer lokalt stof.

Jeg beder direktoratet om en udtalelse om hvorvidt udskrift af (eller dele af) internet-aviser opfylder kravet om gratis adgang til en nyhedsformidlende avis når der (som i Arresthuset i Kalundborg) ikke holdes en landsdækkende avis.

3.6. Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 735 af 25. juni 2007 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner), skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

I talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold.

Arresthuset har i husordenen fastsat nærmere regler om talsmandsordningen, jf. kravet herom i talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Det fremgår ikke af oplysningerne i husordenen hvor ofte der afholdes valg af talsmand, og jeg beder derfor arresthuset om at tilføje dette til afsnittet i husordenen om talsmandsordningen. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om hvad der sker i den anledning.

Jeg går ud fra at arresthusets ledelse udarbejder de skriftlige notater (referater) om de emner som drøftes på talsmandsmøderne, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 1, stk. 3, og at der følges systematisk op på de emner som rejses på møderne.

Herudover giver afsnittet i husordenen om arresthusets talsmandsordning mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

3.7. Husorden

Jeg har hæftet mig ved at følgende fremgår af arresthusets husorden under afsnittet "Urinprøver":

"Du har pligt til at afgive en urinprøve på personalets forlangende. Hvis du ikke kan aflevere en prøve her og nu, vil du blive hensat i besøgslokalet i midlertidig udelukkelse fra fællesskab med henblik på afgivelse af urinprøve, dog maksimalt i 3 timer. Er prøven ikke aflagt indenfor dette tidsrum, vil det medføre en disciplinærreaktion."

Jeg har desuden hæftet mig ved at det under husordenens afsnit om orden er anført at trusler om vold, vold samt indbyrdes slagsmål altid medfører en disciplinær reaktion og eventuel politianmeldelse.

Der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og efter min opfattelse bør arresthuset ændre afsnittene om urinprøver og orden så det i stedet fremgår at de indsatte "kan" ikendes en disciplinærstraf for overtrædelser af reglerne. Jeg går ud fra at arresthuset vil ændre dette og beder arresthuset om at underrette mig om hvad der sker i den anledning.

Herudover har jeg hæftet mig ved at der i husordenen under afsnittet "Narkotika" er anført følgende:

"I henhold til straffeloven er det forbudt at sælge, besidde eller indtage nogen form for narkotiske stoffer, alkohol eller anabolske steroider i arresten, overtrædelse af forbuddet **vil medføre disciplinærstraf og evt. politianmeldelse** [min fremhævelse]. Det er heller ikke tilladt at være i besiddelse af eller tilvirke hashpiber samt andre redskaber, der kan/skal bruges til at opnå en ruslignende tilstand.

Såfremt en indsat overtræder ovenstående, vil det som udgangspunkt medføre en disciplinær sanktion. Alle fund af euforiserende stoffer bliver politianmeldt."

Jeg går ud fra at arresthuset også vil ændre afsnittet om narkotika så det klart fremgår at der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og at der ved ethvert fund af euforiserende stoffer skal ske politianmeldelse, jf. nærmere nedenfor under pkt. 5.6. Jeg beder arresthuset om også at underrette mig om hvad der sker i den anledning.

Jeg bemærker for en ordens skyld at indtagelse mv. af alkohol ikke er en overtrædelse af straffeloven, men af genstandsbekendtgørelsen.

4. Samtaler med indsatte

Jeg havde som nævnt under pkt. 1 samtale med én indsat ud over talsmanden. Samtalen omhandlede den indsattes egne forhold, og den pågældende modtog efter udtrykkelig aftale ikke et skriftligt svar.

5. Rapportgennemgang

Som anført ovenfor bad jeg under inspektionen om kopi af de seneste 10 sager forud for varslingen den 14. juli 2010 hvori arresthuset havde truffet afgørelse om disciplinærstraf, dog ikke sager fra før den 14. juli 2009. Dette gjaldt både sager efter § 6 og § 7 i disciplinærstrafbekendtgørelsen.

Jeg bad om alle akter, dvs. forhørsnotatet/forlægget, den underliggende rapport og eventuelt yderligere materiale der måtte være indgået i sagerne.

Hvis der i nogen af disse tilfælde havde været klaget over afgørelsen til direktoratet, bad jeg også om en kopi af direktoratets afgørelse i sagen.

Under inspektionen den 26. august 2010 modtog jeg 10 sager om disciplinærstraf. De 10 modtagne sager omfatter 6 bødeforlægssager og 4 forhørssager. Alle sager (på nær j.nr. 2010/515/00044-0004) har et allokeringsnummer, men der er ikke tale om (fuldstændig) fortløbende numre da nr. 0011 mangler. I sagen med j.nr. 2010/515/00044-0004 er allokeringsnummeret ikke kommet med på den kopi som jeg har modtaget, men jeg går ud fra at der er tale om nr. 0013.

Statsfængslet ved Sdr. Omme har i forbindelse med min inspektion dér i en udtalelse af 28. maj 2003 oplyst at allokeringsnummeret ikke er et nummer der relaterer sig til fængslets forhørsprotokol, men et nummer som klientsystemet automatik opretter ved oprettelsen af en sag.

Arresthuset oplyste allerede under inspektionen at arresthuset forgæves havde forsøgt at finde sagen med allokeringsnummeret 0011. På baggrund af arresthusets oplysninger under inspektionen foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

Der er ikke vedlagt underliggende rapporter i nogen af de 10 tilfælde. I 6 sager er den underliggende rapport gengivet i forhørssagen eller bødeforlægget. I sagen med allokeringsnummeret 0018 er der imidlertid kun gengivet: "Rapport udfærdiget af 515psc". I de sidste 3 sager er en underliggende rapport hverken vedlagt eller gengivet.

Jeg har imidlertid ikke fundet grundlag for at bede om at de eventuelle underliggende rapporter nu sendes til mig.

Jeg har ikke modtaget oplysning om hvorvidt der har været klaget over nogle af afgørelserne. Jeg går ud fra at det ikke er tilfældet.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg hverken taget stilling til grundlaget for den ikendte disciplinærstraf eller udmålingen af straffen. Jeg har navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt.

5.1. Lidt om sagerne

Jeg modtog som nævnt 6 bødeforlægssager og 4 forhørssager. 7 af sagerne handlede om fund af euforiserende stoffer og rygeremedier. En af de 7 sager handlede desuden om fund af alkohol. De 3 øvrige sager handlede om henholdsvis indtagelse af euforiserende stoffer, fund af mobiltelefon og vold begået mod en anden indsat. 4 af bødeforlæggene var på 50 kr., og de 2 øvrige bødeforlæg var på 75 kr. En forhørssag endte også med en bøde på 75 kr., og 2 af de øvrige forhørssager endte med strafcelle i henholdsvis 5 og 7 dage. Den sidste forhørssag endte med en frifindelse.

En af bødeforlægssagerne og en af forhørssagerne handlede om samme forseelse.

Den indsattes status fremgår udtrykkeligt af bødeforlæggene, men ikke af (nogen af) forhørsnotaterne. I det forhørsnotat som handlede om samme forseelse som et af bødeforlæggene, fremgår det af bødeforlægget at der var tale om en afsoner. I en af de øvrige forhørssager udleder jeg at der også var tale om en afsoner da der i klagevejledningen er oplyst om klagefrist. I de 2 sidste forhørssager udleder jeg at der var tale om varetægtsarrestanter da der ikke er oplyst om klagefrist.

I sagen om min inspektion den 7. oktober 2008 af Arresthuset i Svendborg har direktoratet oplyst at den indsattes status skal anføres i forhørsmodul i klientsystemet, men at det ikke kan ses af en udskrift af forhørsprotokollen.

Jeg går ud fra at arresthuset angiver den indsattes status i forhørsmodulet, og at det også er sket i de konkrete sager.

De 10 sager vedrører afgørelser som er truffet i perioden fra den 17. marts 2010 til den 15. juli 2010. Rapporterne omfatter 8 indsatte.

5.2. Retsgrundlaget

Reglerne om disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67 ff). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen). Direktoratet for Kriminalforsorgen har i tilknytning hertil udstedt en vejledning nr. 70 af 5. juli 2002 om behandling af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdelsesloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 92 og disciplinærbekendtgørelsens § 1, stk. 2. Varetægtsarrestanter kan dog højst ikendes strafcelle i to uger, jf. retsplejelovens § 775, stk. 1.

En sag om et disciplinært forhold kan føre til at der – ud over (eller i stedet for) ikendelse af disciplinærstraf – træffes afgørelse om andre reaktioner, f.eks. udelukkelse fra fællesskab som det skete i 1 af tilfældene.

I forbindelse med en disciplinærsag kan der træffes afgørelse om konfiskation eller modregning af erstatning, jf. vejledningens pkt. 12. Sager om det behandles efter reglerne om behandlingen af disciplinærsager, jf. samme punkt og §§ 1 og 3 i henholdsvis bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner og bekendtgørelse nr. 387 af samme dato om behandlingen af sager om modregning af erstatningsbeløb over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Reglerne er dog ikke til hinder for at inddrage genstande med den indsattes samtykke, jf. vejledningens pkt. 15. Der gælder særlige regler i forhold til varetægtsarrestanter, jf. vejledningens pkt. 14 og 17.

5.3. Betingelser

Straffuldbyrdelseslovens § 67 indeholder en opremsning af i hvilke tilfælde en indsat kan ikendes en disciplinærstraf. Det kan ske ved overtrædelse af lovens § 32 (om manglende efterkommelse af personalets anvisninger mv.) (nr. 1), ved udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå (nr. 2), ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten efter § 38, stk. 1 (nr. 3), ved nægtelse af afgivelse af urinprøve efter § 60 a (nr. 4), ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer der er forbudt efter den almindelige lovgivning (nr. 5), ved overtrædelse af straffelovgivningen når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen (nr. 6), ved overtrædelse af regler fastsat af justitsministeren når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf (nr. 7), og ved overtrædelse af regler fastsat af institutionens leder når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf (nr. 8).

For så vidt angår regler fastsat af institutionens leder, har jeg som tidligere nævnt modtaget arresthusets husorden. Husordenen omtaler enkelte steder muligheden for at ikende disciplinærstraf.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at der kun er hjemmel til at ikende disciplinærstraf for overtrædelse af arresthusets interne regler når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

Jeg går derfor også ud fra at arresthuset (arrestinspektøren) overvejer om der, eventuelt mere generelt, bør indføres oplysning om muligheden for ikendelse af disciplinærstraf i husordenen.

5.4. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøder, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,

- 1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
- 2) at de pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9.

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er med delt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbydelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbydelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolles, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

Selv om disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 udtrykkeligt kun nævner sager om advarsel eller bøde, kan sager om konfiskation og modregning af erstatningsbeløb normalt også behandles efter fremgangsmåden i denne bestemmelse hvis der er tale om genstande eller penge hvis værdi ikke overstiger det almindelige vederlag der udbetales for en uges beskæftigelse, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 12.

5.5. Begrundelse og notatpligt

Som det fremgår, skal det notat der udfærdiges, bl.a. indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet. Der skal, som det fremgår af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, første pind, foretages en selvstændig gengivelse af det indberettede i notatet.

I 2 af bødeforlægssagerne er der under sagsfremstilling blot anført ”Hash (Erkender)”. I et af de øvrige bødeforlæg er der (som også nævnt ovenfor) under sagsfremstillingen blot anført ”Rapport udfærdiget af 515psc”, men det fremgår at der vil blive foretaget konfiskation af 2 stk. rygebon og hashmix til en anslået værdi på under 275 kr.

Under min inspektion den 23. oktober 2009 af Arresthuset i Sønderborg oplyste arrestforvareren at det ikke er muligt at printe ud fra rusmiddelmodulet, men at ordlyden heri i et konkret tilfælde var kopieret over i forhørsnotatet.

Det burde efter min opfattelse mere præcist være fremgået af bødeforlægget i de nævnte sager hvad forseelsen bestod i, herunder med angivelse af dato for indberetningen (analyseresultatet). Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på at anføre det, f.eks. ved at kopiere ordlyden fra rusmiddelmodulet eller andet over i notatet i disciplinærsagen.

Det notat der skal udfærdiges, skal bl.a. også indeholde oplysning om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt. Der skal, som det fremgår af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, pind 4, angives en præcis henvisning til paragraf mv.

I 2 af forhørssagerne der handlede om henholdsvis fund af hash og om vold begået mod en anden indsat, blev de indsatte sigtet for "overtrædelse af straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 6, overtrædelse af straffelovgivningen".

Straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 6, indeholder ikke et gerningsindhold der kan overtrædes, men kun hjemlen for at ikende disciplinærstraf for overtrædelse af straffelovgivningen (når overtrædelsen også indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen).

Arresthuset burde derfor også have henvist til den regel i straffelovgivningen der blev anset for overtrådt.

I 3 af bødeforlægssagerne (allokeringsnumrene 0016, 0018 og 0019) fremgår det at der (i de indsattes celler) ud over rygeremedier bl.a. også blev fundet hashblandinger.

I de 3 bødeforlæg blev de indsatte (bl.a.) sigtet for overtrædelse af straffuldbyrdelseslovens § 67, 7, jf. genstandsbekendtgørelsens § 35, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, nr. 2 (genstande som kan benyttes i forbindelse med misbrug af euforiserende stoffer og andre stoffer der er forbudt efter den almindelige lovgivning).

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorfor der ikke (for så vidt angår fund af hashen) er henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 6, jf. § 1, stk. 3, i lov om euforiserende stoffer.

I den ene sag som handlede om besiddelse af mobiltelefon, er der henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 7 (overtrædelse af regler fastsat af justitsministeren), jf. genstandsbekendtgørelsens § 35, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, nr. 11. Efter den nævnte bestemmelse i genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 11, må de indsatte ikke medtage, besidde eller råde over bl.a. en mobiltelefon.

Det har siden juli 2007 været strafbart for de indsatte i arresthusene og de lukkede fængsler (uretmæssigt) at besidde en mobiltelefon, jf. (den nye bestemmelse i) straffelovens § 124, stk. 4, der blev indsat i straffeloven ved lov nr. 527 af 6. juni 2007.

I direktoratets notat om direktoratets interne inspektion af arresthuset i Assens den 7. november 2002 omtalte direktoratet bl.a. grænsedragningen mellem straffuldbyrdeslovens § 67, nr. 6 (som dengang var nr. 4) og nr. 7 (som dengang var nr. 5), jf. reglerne i genstandsbekendtgørelsen, for så vidt angår sager om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Direktoratet skrev følgende:

”Grænsedragningen mellem § 67, nr. 4 og § 67, nr. 5, jf. reglerne i genstandsbekendtgørelsen, ved lov om euforiserende stoffer, volder erfaringsmæssigt vanskeligheder. Det kan som huskeregel anbefales at anvende § 67, nr. 4, jf. lov om euforiserende stoffer i de tilfælde hvor der foretages politianmeldelse, og dermed reservere anvendelsen af § 67, nr. 5, jf. genstandsbekendtgørelsen til de tilfælde, hvor sagen alene forfølges disciplinært.”

Da besiddelse af en mobiltelefon som nævnt er strafbart, og der også i det konkrete tilfælde skete politianmeldelse, kunne der også have været henvist til § 67, nr. 6, jf. straffelovens § 124, stk. 4, i de konkrete tilfælde.

På baggrund af det som direktoratet anførte i sagen om direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Assens, bør der henvises til § 67, nr. 6, jf. den relevante bestemmelse i straffelovgivningen, når der straffes disciplinært for strafbare forhold der også politianmeldes.

For så vidt angår retsgrundlaget for afgørelsen er der i 3 tilfælde henvist til straffuldbyrdeslovens § 73 ved konfiskation hos varetægtsarrestanter. I alle 3 tilfælde er det samtidig angivet at der var tale om udenretlig konfiskation med samtykkeerklæring.

Straffuldbyrdeslovens § 73 gælder kun for afsonere, og der skal derfor ikke henvises hertil ved konfiskation hos varetægtsarrestanter. Jeg har i øvrigt noteret mig at arresthuset er opmærksom på at arresthuset skal (forsøge at) indhente samtykke (hvis der er tale om en genstand der er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation).

Det elektroniske forhørsnotat indeholder et felt til angivelse af ”Begrundelse”. I sagen om min inspektion af institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk) oplyste direktoratet at dette felt skal anvendes til at begrunde strafudmålingen i den konkrete sag. Direktoratet oplyste endvidere at dette sker ved henvisning til normalreaktionerne på området. Hvis sanktionen afviger fra normalreaktionerne, anfø-

res også de relevante formildende eller skærpende omstændigheder (jf. også resultatkontrakten mellem direktoratet og arresthuset). I sagen noterede jeg mig det oplyste.

Feltet "Begrundelse" er udfyldt i alle 4 forhørsnotater, og i 3 af de 4 sager er der henvist til normalreaktionerne. I det sidste tilfælde blev den indsatte ikke ikendt nogen disciplinærstraf.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg den 23. oktober 2009 modtog jeg skemaet "Vejledende normalreaktioner i disciplinærsager" for arresthusene i Syd- og Sønderjylland og på Fyn som arrestinspektøren har udarbejdet den 1. juli 2008.

Jeg har i rapporten om min inspektion af Arresthuset i Holbæk (samme dag som min inspektion af Arresthuset i Kalundborg) bedt om at modtage en kopi af det normalreaktionsskema der gælder for arresthusene på Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm.

Notatet i disciplinærsagen skal også indeholde eventuelle yderligere oplysninger "af væsentlig betydning for sagens behandling", jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, sidste pind, der nævner nogle eksempler på hvad det kan være. Et af eksemplerne er forhørsccelleanbringelse der skal fradrages i udståelsen af strafcelle, jf. straffuldbyrdeslovens § 71. En tilsvarende regel gælder ikke for midlertidig udelukkelse fra fællesskab, men jeg har tidligere set eksempler på at en sådan udelukkelse har været fradraget i en senere ikendt strafcelle.

I 2 tilfælde blev den indsatte midlertidigt udelukket fra fællesskab ved konstateringen af det disciplinære forhold. Der er ikke nævnt noget om (fradrag for) den midlertidige udelukkelse fra fællesskab i forhørsnotaterne. Den indsatte blev i det ene tilfælde ikendt 7 dages strafcelle og blev (af den forurettede medindsatte) også politianmeldt. I det andet tilfælde blev den indsatte ikendt 5 dages strafcelle.

Jeg går ud fra at de midlertidige udelukkelse fra fællesskab ikke har haft (væsentlig) betydning for sagernes afgørelse (udmålingen af straffcellen), og jeg har derfor ingen bemærkninger til at der ikke er oplyst om det i notaterne.

Til orientering for arrestinspektøren kan jeg oplyse at jeg i rapporten om min inspektion af Arresthuset i Haderslev den 23. oktober 2009 har henledt Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn og direktoratets opmærksomhed på at der muligvis er tale om forskellig praksis i arresthusene med hensyn til (også) at fradrage en midlertidig udelukkelse fra fællesskab i en senere ikendt strafcelle.

I det ene tilfælde blev forhøret afholdt dagen efter den indsatte blev udelukket fra fællesskab. I det andet tilfælde (allokeringsnummer 0012) fremgår det at den indsatte blev udelukket fra fællesskab "dags dato" med henblik på forhør mandag den 19. april 2010, men det fremgår ikke hvilken dag der var tale om.

Da jeg ikke har modtaget nogen notater om de midlertidige udelukkelse, beder jeg arresthuset om at oplyse hvornår den indsatte i det sidste tilfælde blev udelukket fra fællesskab.

Jeg går ud fra at der også er oprettet rapporter i klientsystemets modul om de midlertidige udelukkelse fra fællesskab. Jeg henviser i den forbindelse til direktoratets udtalelse i sagen om min inspektion af Arresthuset i Holstebro den 6. marts 2008. Som det fremgår af opfølgingsrapporten i denne sag, skal alle de relevante moduler i klientsystemet anvendes.

I disciplinærstrafvejledningens pkt. 10 er der fastsat yderligere krav til indholdet af den protokol der skal udfærdiges efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1. Selvom pkt. 10 findes i et afsnit med overskriften "Forhørsprotokol", gælder de krav der fremgår af dette afsnit, også for sager der behandles efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6. Jeg henviser til opfølgingsrapport nr. 1 i sagen om min inspektion i oktober 2001 af Arresthuset i Slagelse. Dog er der ikke længere (hverken for forhørssager eller forlægs-sager) krav om en papirbaseret protokol.

Det fremgår bl.a. af pkt. 10 at datoen for indberetningen "tydeligt" skal fremgå af protokollen.

I flere af de sager hvor ordlyden af den underliggende rapport, som nævnt ovenfor, er kopieret over i notatet, fremgår det at notatet ikke er oprettet samme dag som indberetningen er foretaget. I en sag der ikke er behandlet samme dag som forholdet fandt sted, er der (ved overførelsen af notatet fra indberetningen) anført "Dags dato". I 4 øvrige sager fremgår det ikke om notatet er oprettet samme dag som indberetningen er foretaget.

Da det fremgår af vejledningens pkt. 10 at datoen for indberetningen "tydeligt" skal fremgå af protokollen, går jeg ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på at angive det.

5.6. Politianmeldelse

Den 1. juli 2004 trådte lov nr. 445 af 9. juni 2004 om ændring af lov om euforiserende stoffer og straffuldbyrdelsesloven i kraft. Ved denne ændringslov skete der bl.a. en skærpelse af sanktionerne for besiddelse af ulovlige euforiserende stoffer mv. Direktoratet for Kriminalforsorgen udsendte den 28. juli 2004 en skrivelse (nr. 69) til kriminalforsorgens institutioner om denne lovændring. Det er heri anført at det i bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2003/2004, lovforslag L 175) er forudsat at der fremover skal ske anmeldelse til politiet af ethvert fund af euforiserende stoffer, herunder hash. Som tidligere skal der også tages stilling til en eventuel disciplinær reaktion.

I sagen om min inspektion af Arresthuset i Assens i 2008 gjorde direktoratet Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn opmærksom på at ethvert fund af euforiserende stoffer, herunder hashblandinger, bør overdrages til politiet sammen med politianmeldelsen.

Når der indgives politianmeldelse, skal politiet orienteres om udfaldet af disciplinærsagen, jf. vejledningens pkt. 11, 3. afsnit. Den indsatte skal desuden orienteres om politianmeldelsen, og der skal gøres notat om det, enten i indsattes personjournal eller i den særlige protokol, jf. pkt. 11, 5. afsnit, i disciplinærstrafvejledningen.

I 3 tilfælde hvor der bl.a. blev fundet henholdsvis hashmulder, hashmix og tobaks- og hashblanding på stanniol klar til brug, ses der ikke at være indgivet politianmeldelse. Det drejer sig om sagerne med allokeringensnumrene 0016, 0018 og 0019.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der i disse sager blev indgivet politianmeldelse. Hvis det er tilfældet, beder jeg også om at få oplyst om politiet i den forbindelse blev orienteret om udfaldet af disciplinærsagen, jf. pkt. 11, 3. afsnit, i disciplinærstrafvejledningen, om den indsatte blev orienteret, og om der i så fald er gjort notat om orienteringen af den indsatte i den indsattes personjournal.

5.7. Kompetence

Institutionens leder eller den der bemyndiges hertil, har kompetencen til at ikende en indsat disciplinærstraf, jf. straffuldbyrdelseslovens § 67.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en vejledning (nr. 11991 af 29. juni 2001) fastsat nærmere regler om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner. Af vejledningens pkt. 10 fremgår det bl.a. at de lokale kompetenceforhold og arbejds-

gange bør være fastsat udtrykkeligt i lokale regler i de tilfælde hvor kompetencen er henlagt til institutionens leder eller den der bemyndiges dertil.

Det fremgår ikke af husordenen af 16. august 2010 eller af andet materiale som jeg har modtaget, om der er udfærdiget interne kompetenceregler.

I sagen om min inspektion af Arresthuset i Køge den 27. april 2010 har jeg bedt om at få oplyst om arrestinspektøren har udfærdiget sådanne lokale regler om kompetencen, og jeg har i givet fald bedt om at modtage kopi af disse regler.

Afgørelse om ikendelse af disciplinærstraf er i forhørssagerne og i 2 af bødeforlægs-sagerne truffet af en overvagtimester. De 4 øvrige bødeforlæg er udfærdiget af en fængselsbetjent.

Medmindre det fremgår af de kompetenceregler som jeg har spurgt til i sagen om min inspektion af Arresthuset i Køge, beder jeg om at få oplyst om overvagtimesteren og fængselsbetjentene havde kompetence til at behandle sagerne.

Det fremgår også af vejledningen at de lokale regler bør indeholde nogle arbejds-gange som gør det muligt for institutionens leder effektivt at udøve sine styrings- og instruktionsbeføjelser. I pkt. 7 er det endvidere anført at institutionens ledelse ved dele-gation af kompetencen bør inddrages under behandlingen af en sag hvis den konkrete sag giver anledning til særlig tvivl. Det kan f.eks. være i tilfælde af tvivl om hvad der kan anses som bevist, eller om hvilke bestemmelser der kan anses for overtrådt, jf. også disciplinærstrafvejledningens pkt. 2.

Ifølge arresthusets resultatkontrakt med direktoratet skal arrestinspektøren foretage stikprøvevis kontrol af brugen af forhørsprotokollen og normalreaktionsskemaet.

Jeg har i sagen om min inspektion af Arresthuset i Holbæk bedt om at få nærmere oplysninger om hvordan Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm foretager sin stikprøvekontrol af disciplinærsagerne mv. i arresthusene i området.

Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset og arrestinspektøren sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Kalundborg, Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen
Inspektionschef
